

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

РОЗРОБЛЕНО: Харківським національним університетом мистецтв імені І. П. Котляревського.

Розробники: Сухленко І. Ю., перший проректор, Чернявська М. С., проректор з наукової роботи, Ветрова Н.В., провідний фахівець навчального відділу з якості освіти.

ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: наказ від _____ № _____
на підставі рішення вченої ради ХНУМ від _____ 2023 р. (протокол № ____).

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про академічну доброчесність (далі – Положення) визначає основні засади академічної доброчесності в освітньо-науковій та творчій діяльності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (далі – ХНУМ, Університет) як невід’ємної складової системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності; процедури, порядок перевірки та критерії виявлення академічного плагіату; види порушень норм і правил академічної доброчесності, заходи щодо їх попередження, виявлення та відповідальності за їх порушення; права учасників освітнього процесу, у діяльності яких виявлено факти порушення академічної доброчесності; організацію роботи Комісії з питань академічної доброчесності та Групи сприяння академічній доброчесності.

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 17.11.2021 р. №1197 (зі змінами, затвердженими Постановою КМУ від 19.05.2023 р. №502), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету міністрів України від 23.03.2016 р. №261 (зі змінами, затвердженими Постановою КМУ від 19.05.2023 р. №502), Статуту Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, Рекомендацій Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, інших нормативно-правових актів, зокрема листів Міністерства освіти і науки України: «Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти» від 24.10.2017 р. № 1/9-565, «Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах» від 15.08.2018 р. № 1/11-8681, «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» від 23.10.2018 р. № 1/9-650, «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності» від 20.05.2020 р. №1/9-263, та з урахуванням представленого у відкритих джерелах електронних ресурсів досвіду вітчизняних закладів вищої освіти щодо академічної доброчесності, зокрема Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

1.3. Дія цього Положення поширюється на академічну спільноту Університету – здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, педагогічних працівників – і є обов’язковою до виконання.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

Академічна відповідальність – особлива форма юридичної відповідальності, яка застосовується за порушення вимог академічної доброчесності до здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників закладом освіти.

Академічна недоброчесність – характеристика поведінки учасника освітнього процесу, що порушує принципи доброчесності – відкритості й прозорості, професіоналізму, партнерства, толерантності, сумлінності, відповідальності, чесності, довіри, поваги, справедливості, верховенства права, демократизму.

Аспірант – особа, зарахована до закладу вищої освіти для здобуття ступеня доктора філософії/доктора мистецтва.

Асистент-стажист – особа, яка має вищу освіту ступеня магістра, навчається в асистентурі-стажуванні закладу вищої освіти за мистецькими спеціальностями з метою вдосконалення творчої майстерності.

Здобувач вищої освіти – студент, аспірант, асистент-стажист.

Наукове видання – твір (узагальнююча наукова праця, монографія, збірник наукових праць, збірник документів і матеріалів, тези та матеріали наукових конференцій, автореферат дисертації, препринт, словник, енциклопедія, науковий довідник або покажчик, наукове періодичне видання тощо) наукового характеру, що пройшов процедуру наукового рецензування та затвердження до друку вченою радою закладу вищої освіти, редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений шляхом друкування, тиснення або в інший спосіб, містить інформацію про результати наукової, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, теоретичних чи експериментальних досліджень.

Науково-педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову, творчу та організаційну діяльність.

Педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.

Студент – особа, зарахована до закладу вищої освіти з метою здобуття вищої освіти ступеня бакалавра чи магістра.

Учасники освітнього процесу – науково-педагогічні та педагогічні працівники; студенти, аспіранти, асистенти-стажисти, докторанти; фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітніх програмах Університету.

Наукова робота – наукові дослідження, проведені з метою одержання наукового результату; робота, пов'язана з доведенням нових наукових знань до стадії практичного використання.

2. ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ, НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими Законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання,

викладання та провадження наукової, творчої діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових, творчих досягнень.

2.2. Академічна доброчесність є стрижневою цінністю освітнього, наукового, творчого процесів в Університеті.

2.3. Академічна доброчесність в Університеті ґрунтується на принципах верховенства права, демократизму, відкритості й прозорості, професіоналізму, партнерства, толерантності, сумлінності, відповідальності. Засадами дотримання академічної доброчесності є моральні цінності: чесність, справедливість, повага, довіра, відповідальність, мужність.

2.4. Провадження академічної доброчесності учасниками освітнього процесу здійснюється шляхом відповідності їхніх дій принципам академічної доброчесності, додержання загальноприйнятих морально-етичних норм, правил поведінки, взаємоповаги незалежно від віку, статі, громадянства, національності, віросповідання, здоров'я, соціального стану та інших ознак, а також:

- дотримання вимог наукової сумлінності в усіх видах освітньої, освітньо-наукової, освітньо-творчої діяльності;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- використання у освітній та/або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та сумлінне посилення на них;
- уникнення фальсифікацій, фабрикування інформації та наукових результатів з їх використанням у роботі;
- уникнення дій на основі приватного інтересу та конфлікту інтересів;
- принципового реагування на порушення цього Положення;
- відповідальності за порушення академічної доброчесності.

2.5. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними, науковими та педагогічними працівниками також передбачає:

- якісне виконання своїх функціональних обов'язків;
- недопущення жодним чином хабарництва за отримання здобувачами освіти будь-яких переваг у освітній або дослідницькій діяльності;
- об'єктивне й неупереджене оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- популяризація академічної доброчесності, інформування здобувачів освіти щодо її типових порушень та відповідальності за порушення.

2.6. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти також передбачає:

- відповідальне ставлення до своїх обов'язків, вчасне та добросовісне виконання завдань, передбачених навчальними планами;
- обов'язкове виконання самостійної роботи з використанням методичних посібників, рекомендацій викладачів, опрацюванням додаткової літератури тощо, не втрачаючи будь-якої можливості для отримання необхідних знань;

— чесну та відповідальну підготовку до поточного, підсумкового контролю, атестації, в тому числі своєчасне виконання необхідних завдань.

3. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

3.1. Система забезпечення – сприяння та провадження – в освітньому процесі академічної доброчесності є невід’ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

3.2. Управління системою забезпечення академічної доброчесності в Університеті на загально університетському рівні здійснює Ректор. За розподілом повноважень Ректора, функцію загального контролю щодо дотримання академічної доброчесності в освітній, науковій, освітньо-науковій і освітньо-творчій діяльності Університету виконує перший проректор. Адміністрування процесом дотримання академічної доброчесності за всіма напрямками наукової діяльності здійснює проректор з наукової роботи.

3.3. Суб’єктами системи забезпечення академічної доброчесності є науково-педагогічні, педагогічні, інші працівники (далі – Співробітники) та здобувачі вищої освіти (далі – Здобувачі) Університету.

3.4. Академічна доброчесність Співробітників та Здобувачів передбачає виконання всіх норм етичних стандартів освітньо-наукової, освітньо-творчої та навчальної діяльності, викладених у Кодексі академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв та у цьому Положенні.

3.5. Система сприяння та провадження в освітньому процесі академічної доброчесності в Університеті має логічно взаємопов’язані складові:

- нормативне забезпечення;
- робочі та уповноважені органи;
- інформаційне забезпечення;
- інструменти провадження академічної доброчесності;
- інструменти контролю за дотриманням академічної доброчесності.

3.5.1. *Нормативне забезпечення* – регламентує правові засади дотримання принципів академічної доброчесності в освітньому, освітньо-науковому, освітньо-творчому процесах Університету;

3.5.2. *Робочі та уповноважені органи* – забезпечують популяризацію принципів академічної доброчесності, їх упровадження в освітню, освітньо-наукову та освітньо-творчу діяльність Університету, виконують дорадчу та контролюючу функцію: Комісія з академічної доброчесності, Група сприяння академічній доброчесності, сектор з питань якості освіти;

3.5.3. *Інформаційне забезпечення* – сукупність упорядкованої інформації, що забезпечує популяризацію принципів академічної доброчесності та підвищення рівня обізнаності з питань академічної доброчесності всіх учасників освітньої, освітньо-наукової та освітньо-творчої діяльності Університету;

- розділ Академічна доброчесність на офіційному сайті Університету;
- інформаційні та методичні матеріали щодо попередження академічного плагіату;
- декларації про академічну доброчесність;
- матеріали з популяризації принципів академічної доброчесності серед Співробітників та Здобувачів (банери, стенди, буклети, пам'ятки, роздаткові матеріали, стікери, інфографіка тощо).

Популяризація академічної доброчесності, інформування здобувачів вищої освіти про неприпустимість порушення академічної доброчесності та реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності проводиться у тому числі студентським самоврядуванням, студентським науковим товариством, Радою молодих вчених.

Інформаційна діяльність щодо популяризації академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних здійснюється бібліотекою Університету.

3.5.4 Інструменти впровадження академічної доброчесності в освітню, освітньо-наукову й освітньо-творчу діяльність Університету забезпечують просвітницьку функцію, спрямовані на попередження випадків порушення академічної доброчесності:

- інформаційно-консультативне супроводження викладачів та здобувачів вищої освіти через створення відповідних ресурсів на офіційному сайті Університету, сайті бібліотеки, роздаткових матеріалів, використання соцмереж, розробка та поширення відео-роликів;
- масові відкриті заходи просвітницького та популяризаторського спрямування (конференції, семінари, вебінари, відкриті лекції, тренінги тощо), в тому числі за участю зовнішніх стейкхолдерів;
- підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників із питань академічної доброчесності;
- вивчення сутності та фундаментальних цінностей академічної доброчесності у межах освітніх компонентів;
- функціонування скриньки довіри для повідомлення фактів про порушення академічної доброчесності.

3.5.5. Інструменти контролю за дотриманням академічної доброчесності учасниками освітнього процесу:

- моніторинг функціонування системи забезпечення академічної доброчесності в Університеті;
- опитування учасників освітнього процесу щодо обізнаності в питанні академічної доброчесності, її дотримання чи порушення;
- обов'язкова перевірка усіх видів робіт на наявність ознак академічного плагіату відповідно до Порядку перевірки наукових, навчально-методичних, навчально-наукових праць, кваліфікаційних та навчальних робіт (Додаток 2).

3.6. Комісія з академічної доброчесності

3.6.1. Комісія з академічної доброчесності (далі – Комісія) є незалежним колегіальним органом, що створюється з метою забезпечення упровадження принципів академічної доброчесності в освітню, освітньо-наукову та освітньо-творчу діяльність Університету, їх дотримання науково-педагогічними працівниками, здобувачами вищої освіти, аспірантами як фундаментальних стандартів університетського життя; прийняття рішення щодо відсутності/наявності порушень академічної доброчесності відповідно до цього Положення; розгляду фактів порушення академічної доброчесності; забезпечення розв'язання конфліктів та визначення міри та виду відповідальності за порушення академічної доброчесності.

Комісія у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України, актами Кабінету Міністрів України, іншими нормативно-правовими актами, що регламентують питання академічної доброчесності.

3.6.2. До повноважень Комісії належить:

- виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, наукового ступеню;
- перевірка заяв, повідомлень та іншої інформації (далі за текстом – заяви) щодо фактів порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, наукового ступеню;
- розгляд справ про порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, наукового ступеню;
- надання Ректорові та Вченій раді Університету висновків (рекомендацій) щодо застосування академічної та дисциплінарної відповідальності до порушників академічної доброчесності;
- розгляд пропозицій членів університетської спільноти із вдосконалення політики з дотримання норм і правил академічної доброчесності;
- звернення до Ректора, Вченої ради, керівників структурних підрозділів та інших посадових осіб Університету щодо здійснення заходів з дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, наукового ступеню, припинення порушень цих вимог та запобігання таким порушенням;
- сприяння формуванню у науково-педагогічних працівників Університету, здобувачів вищої освіти, наукового ступеню нульової толерантності до порушень академічної доброчесності;
- надання науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти, наукового ступеню, а також Ректорові, Вченій раді та керівникам структурних підрозділів Університету консультацій з питань академічної доброчесності;
- участь в інформаційно-роз'яснювальних заходах з дотримання академічної доброчесності, професійної етики, інших етичних вимог для членів університетської спільноти;

- підготовка та надання Вченій раді Університету для затвердження проектів правових актів (змін до чинних правових актів) з питань академічної доброчесності.

Комісія може здійснювати й інші повноваження, які хоча прямо не зазначені цим Положенням, проте впливають зі статусу та цілей діяльності Комісії й не належать до виключної компетенції інших осіб.

3.6.3. До складу Комісії входять: проректор з наукової роботи (Голова Комісії), проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків, голова первинної профспілкової організації, голова ради молодих вчених (секретар Комісії), голова студентської ради, голова студентського наукового товариства. Кожен із членів Комісії має рівні права.

Склад Комісії затверджується наказом Ректора Університету.

Зміни у особовому складі Комісії відбуваються у зв'язку з припиненням членом Комісії перебування на посаді, припиненням трудових відносин з Університетом, переобранням, відрахуванням у зв'язку з закінченням навчання.

Кожен із членів Комісії зобов'язаний мати сертифікат про проходження курсу з академічної доброчесності.

До складу комісій не можуть входити особи, які притягувались до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності.

У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності членом Комісії він виводиться з її складу наказом Ректора.

3.6.4. Член Комісії зобов'язаний брати участь у роботі Комісії, зокрема в її засіданнях, здійсненні Комісією її повноважень, підготовці експертних висновків, рекомендацій, звернень, проектів правових актів та інших документів, виконувати ухвалені Комісією рішення.

Член Комісії не може делегувати свої повноваження іншій особі.

У випадку, якщо член Комісії не може взяти участь у засіданні з поважних причин, він може повідомити про свою позицію письмово або засобами електронного зв'язку.

За рішенням більшості членів Комісії з метою максимально неупередженого розгляду справи до засідань можуть бути залучені інші особи із правом голосу або правом дорадчого голосу.

3.6.5. Голова Комісії:

- організовує роботу Комісії, головує на її засіданнях, підписує протоколи засідань, рішення Комісії, експертні висновки, рекомендації, звернення та інші документи Комісії;
- діє від імені Комісії та представляє її перед Ректором, Вченою радою, конференцією трудового колективу, іншими органами, структурними підрозділами та посадовими особами Університету, а також перед іншими особами;

- звітує про роботу Комісії перед Вченою радою Університету по закінченні навчального року;
- здійснює інші повноваження, що відповідають статусу й повноваженням Комісії та не належать до виключних повноважень інших осіб.

3.6.6. Секретар Комісії:

- здійснює технічну підготовку матеріалів до розгляду, реєструє заяви, підписує протоколи;
- організовує проведення засідань Комісії (повідомлення членів Комісії та запрошених осіб про місце, час та спосіб проведення засідань, порядок денний тощо);
- забезпечує ознайомлення запрошених на засідання Комісії осіб із заявами та іншими матеріалами справи, приймає від них письмові пояснення та інші документи, приєднує їх до матеріалів справи;
- складає протоколи засідань Комісії та разом з головою Комісії підписує їх;
- приймає та реєструє адресовані Комісії документи;
- засвідчує своїм підписом копії документів Комісії, а також інших документів, що надаються (надсилаються) Комісією;
- забезпечує зберігання документів Комісії та документів, які Комісія отримує від інших осіб;
- на час відсутності голови Комісії здійснює його повноваження, зокрема головує на засіданнях Комісії;
- забезпечує поширення інформації про діяльність Комісії, зокрема створює, підтримує та наповнює актуальними даними інформаційні ресурси Комісії.

3.6.7. Організаційною формою роботи Комісії є засідання. Засідання можуть бути чергові, що проводяться у визначені планом роботи терміни, та позачергові, що скликаються за необхідності для розгляду нагальних питань.

Засідання Комісії вважається правочинним у разі присутності на ньому не менше 2/3 її членів. Рішення Комісії вважаються прийнятими, якщо вони підтримані простою більшістю голосів її членів. Голосування щодо застосування до конкретних осіб відповідальності за порушення академічної доброчесності (п.п. 4.4.-4.5. цього Положення) приймаються таємним голосуванням, яке може відбуватися шляхом заповнення бюлетенів чи Google-форми. Рішення Комісії з інших питань приймаються відкритим голосуванням.

3.6.8. Заяви про порушення академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками Університету, здобувачами вищої освіти, наукового ступеню можуть бути подані до Комісії будь-яким членом університетської спільноти.

Заяву може бути подано як однією, так і декількома особами (колективна заява).

Заява може бути подана особисто, надіслана поштою, електронним листом з накладенням електронного підпису на офіційну електронну пошту Університету або на скриньку довіри.

Заява до Комісії має містити ім'я, прізвище, місце роботи (навчання) та контактні дані заявника, опис фактів порушень академічної доброчесності вимоги

заявника та його особистий підпис. До заяви додаються документи, які підтверджують факт порушення академічної доброчесності.

Комісія розглядає заяви про порушення незалежно від давності їх скоєння, проте з урахуванням заборони зворотної дії в часі нормативно-правових актів, що встановлюють чи посилюють відповідальність особи.

Анонімні заяви чи такі, що не відповідають вказаним вимогам, не розглядаються.

3.6.9. У разі надходження заяви Комісія на засіданні здійснює її попередній розгляд, проводить службове розслідування. Комісія має право використовувати технічні і програмні засоби для встановлення фактів; запрошувати на свої засідання осіб, яким відомо про обставини, викладені у заяві; які володіють необхідною для розгляду заяви інформацією.

У випадку, коли стороною конфлікту є член Комісії або його близька особа, він не бере участі у розгляді відповідної заяви.

Секретар Комісії за дорученням Голови:

- пропонує особі, щодо якої в заяві означено питання про порушення нею академічної доброчесності, до наступного засідання ознайомитися із заявою та іншими матеріалами справи, надати Комісії письмові пояснення та інші документи (за потреби), запропонувати Комісії запросити на наступне засідання осіб, які, на її думку, можуть надати пояснення;
- запрошує на засідання із зазначенням дати, часу та місця його проведення заявника (заявників), особу, щодо якої в заяві означено питання про порушення нею академічної доброчесності; інших осіб, які, на думку Комісії та заявника, можуть надати пояснення щодо порушення.

На засідання Комісії запрошуються заявник та особа, відносно якої розглядається питання щодо порушення академічної доброчесності. У разі неявки цієї особи засідання переноситься з її письмовим попередженням про дату, місце та час проведення наступного засідання. У разі повторної неявки засідання проводиться за відсутності цієї особи.

Якщо Комісія ухвалює рішення про залишення заяви без розгляду, вона письмово повідомляє про це заявника з роз'ясненням причин відмови у розгляді.

3.6.10. Рішення Комісії з питання застосування до особи відповідальності за порушення академічної доброчесності має бути ухвалене впродовж десяти робочих днів від дня отримання Комісією відповідної заяви. У разі необхідності строк розгляду може бути продовжений до 20 робочих днів із обов'язковим письмовим повідомленням заявника. Повний текст рішення виготовляється впродовж трьох робочих днів з дня ухвалення рішення.

Рішення Комісії підписує голова Комісії. Примірник рішення упродовж двох робочих днів з дня виготовлення його повного тексту направляється Ректорові Університету та / чи Вченій раді Університету, а копії рішення — заявникові та особі, щодо якої в заяві порушено питання про порушення нею академічної доброчесності.

Рішення Комісії мають рекомендаційний характер і подаються Ректорові Університету чи Вченій раді Університету для ухвалення ними остаточного рішення в межах їхньої компетенції.

У разі прийняття Комісією рішення про невідповідність змісту заяви її компетенції заявник повідомляється про це письмово в найкоротший термін із поясненням причин відмови.

3.6.11. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності науково-педагогічним працівником, здобувачем вищої освіти, наукового ступеня Комісія може рекомендувати Вченій раді Університету застосовувати види академічної відповідальності, викладені в п.п. 4.4.-4.5. цього Положення.

Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини у порушенні академічної доброчесності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;
- наявності співпраці з Комісією або відмова від співпраці під час розгляду справи про порушення;
- систематичності вчинення порушень, їх сукупності;
- ступеня впливу порушення на репутацію Університету, кафедри тощо;
- ступеня впливу порушення на якість та подальші результати навчання (для здобувачів вищої освіти, наукового ступеня) та здійснення освітньої, освітньо-наукової/освітньо-творчої діяльності (для педагогічних, науково-педагогічних працівників);
- факту першого порушення або систематичності вчинення порушень, їх сукупності;
- інших обставин вчинення порушення.

За кожне порушення академічної доброчесності Співробітники та Здобувачі можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності.

Комісія за наслідками розгляду заяв може надавати Ректорові та Вченій раді Університету інші рекомендації, що не суперечать закону та їхнім компетенціям.

3.6.12. Особа має право оскаржити рішення Комісії про притягнення до академічної відповідальності шляхом подання апеляції – письмового звернення до Ректора протягом 10 робочих днів після оголошення рішення Комісії. У такому випадку Ректор розпорядженням утворює апеляційну комісію, до складу якої залучаються представники від здобувачів вищої освіти.

Особи, які брали участь у розгляді оскаржуваного рішення Комісії, до складу апеляційної комісії долучатися не можуть.

Апеляційна комісія розглядає справу й приймає рішення не пізніше 7 робочих днів з наступного після виходу розпорядження про її утворення дня. Висновки комісії оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд Ректору (або уповноваженій ним особі), який приймає остаточне рішення щодо результатів розгляду порушення (призначення виду академічної

відповідальності, рекомендація щодо розгляду питання про призначення виду академічної відповідальності Вченою радою тощо).

3.7. Група сприяння академічній доброчесності

3.7.1. Група сприяння академічній доброчесності (далі – Група) – постійно діючий колегіальний дорадчий орган, створений для сприяння дотриманню та популяризації академічної доброчесності в Університеті як фундаментальної цінності корпоративної культури та складової внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

У своїй діяльності Група керується чинним законодавством України, нормативною базою загальнодержавного та внутрішньо-університетського рівнів, наказами та розпорядженнями відповідних посадових осіб.

3.7.2. Основними напрямками діяльності Групи є:

- загальна координація діяльності з дотримання академічної доброчесності як елементу внутрішньої системи забезпечення якості освітньої, освітньо-наукової, освітньо-творчої діяльності в Університеті, контроль за відповідними напрямками роботи структурних підрозділів Університету;
- розробка та вдосконалення нормативної та інформаційної баз щодо правил, цінностей, принципів академічної доброчесності;
- удосконалення механізмів запобігання, виявлення та процедур розгляду випадків порушення академічної доброчесності;
- популяризація дотримання академічної доброчесності в Університеті на локальному та інституційному рівнях під час провадження освітньої, освітньо-наукової, освітньо-творчої діяльності та виконання Співробітниками своїх посадових обов'язків;
- сприяння попередженню проявів академічної недоброчесності, у тому числі запобігання та виявленню академічного плагіату в роботах Здобувачів та Співробітників;
- упровадження дієвих механізмів залучення всіх стейкхолдерів освітньої, освітньо-наукової, освітньо-творчої діяльності в Університеті щодо популяризації академічної доброчесності.

3.7.3. Відповідно до напрямків діяльності функціями Групи є:

- сприяння в організації та проведенні просвітницьких, науково-практичних та інформаційних заходів (наукових та науково-практичних конференцій, круглих столів, тренінгів, відкритих лекцій, навчальних модулів, семінарів, дискусій, зустрічей зі студентськими колективами тощо) щодо дотримання принципів академічної доброчесності;
- сприяння функціонуванню ефективної системи забезпечення академічної доброчесності, в тому числі запобігання та виявлення академічного плагіату в навчальних та наукових, науково-методичних роботах Здобувачів, Співробітників;

- вивчення та експертиза кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти, підготовка та надання Вченій раді Університету експертних висновків щодо наявності в цих роботах ознак порушень академічної доброчесності;
- моніторинг та опитування щодо випадків порушення академічної доброчесності Співробітниками і Здобувачами в Університеті;
- оприлюднення результатів моніторингу стану дотримання принципів академічної доброчесності в Університеті;
- надання консультаційних послуг із формування культури академічної доброчесності представникам структурних підрозділів Університету;
- розробка та розміщення інформаційних матеріалів з питань академічної доброчесності на офіційному сайті Університету, інших інтернет-ресурсах закладу.

3.7.4. Персональний склад Групи щороку затверджує Ректор. До складу Групи можуть бути залучені декани факультетів, завідувачі кафедр, гаранті освітніх програм, науково-педагогічні працівники, представники бібліотеки, інших структурних підрозділів Університету, що відповідають за внутрішню систему забезпечення якості освіти. Обов'язковим є залучення до складу групи здобувачів вищої освіти, наукового ступеню.

3.7.5. Організаційною формою роботи Комісії є засідання. Засідання Групи проводяться за потреби та вважаються правомочними, якщо в них брали участь не менше двох третин складу Групи.

Рішення Групи приймаються простою більшістю голосів та оформлюються протоколом.

Голова Групи, секретар обираються на засіданні.

Голова Групи скликає засідання, формує порядок денний, веде засідання, підписує протоколи.

Секретар Групи здійснює технічну підготовку матеріалів до розгляду, підписує протоколи.

Члени Групи здійснюють свою діяльність відповідно до повноважень та завдань, визначених головою Групи.

3.7.6. Для виконання функцій та повноважень в межах своєї компетенції Група має право запитувати необхідну інформацію від структурних підрозділів Університету, незалежно від їх підпорядкування, у визначених законодавством межах.

Група має право у встановленому порядку використовувати матеріально-технічну базу та обладнання структурних підрозділів Університету.

3.8. Представник сектору з питань якості освіти здійснює моніторинг та узагальнення норм права, судової практики, рекомендацій, практики розгляду справ з питань академічної доброчесності Комісією з академічної доброчесності Університету, моніторинг функціонування системи забезпечення академічної доброчесності в Університеті, координує проведення заходів з популяризації

академічної доброчесності, наявність інформації з даного питання в офіційних джерелах.

4. ВИДИ ПОРУШЕНЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. Видами порушень академічної доброчесності є:

4.1.1. *Академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення (частково або повністю) опублікованих академічних творів інших авторів без зазначення авторства; форма обману.

4.1.2. *Надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод*, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання.

4.1.3. *Недобросовісне використання результатів* власної освітньої, наукової, творчої мистецької діяльності – повторне відтворення (частково або повністю) раніше опублікованих власних наукових, творчих мистецьких результатів як нових.

4.1.4. *Необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

4.1.5. *Несамостійне виконання завдання* – виконання здобувачем освіти або вступником завдання не особисто та/або з використанням недозволених джерел інформації: списування, використання непередбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів; отримання недозвільної допомоги; виконання завдання іншою особою.

4.1.6. *Обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

4.1.7. *Отримання неправомірної вигоди в академічній діяльності* – отримання суб'єктом академічної діяльності будь-якого матеріального або нематеріального блага за порушення ним академічної доброчесності.

4.1.8. *Порушення вимог щодо оцінювання* – недотримання умов об'єктивності, валідності та справедливості під час його організації та проведення.

Формами порушення вимог щодо оцінювання є:

- відсутність оприлюднених чітких та зрозумілих критеріїв оцінювання, невчасне їх доведення до здобувачів вищої освіти, наукового ступеню;
- порушення або вибіркоче застосування критеріїв оцінювання;
- надання недозвільної допомоги під час оцінювання;

- створення переваг чи перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження оцінювання, для окремих учасників оцінювання;
- відсутність реагування на несамостійне виконання завдання учасниками оцінювання;
- необ'єктивне завищення або заниження результатів оцінювання.

4.1.9. *Присвоєння авторства* – видача за власний академічного твору, який повністю або частково було створено на замовлення та надано іншим автором (авторами) на оплатній чи безоплатній основі.

4.1.10. *Протиправний вплив в академічній діяльності* – будь-яка форма впливу (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування, тиск, підкуп тощо) або спроба такого впливу на суб'єкта академічної діяльності з метою спонукання до порушення ним вимог академічної доброчесності та отримання несправедливої академічної переваги окремими особами, закладами освіти, науковими установами.

4.1.11. *Самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових досліджень, використання власних попередніх праць в іншому контексті, без посилань на те, що така праця вже була раніше використана або опублікована; форма обману.

4.1.12. *Списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання; форма обману.

4.1.13. *Створення або посередництво у створенні академічного твору на замовлення* – платне чи безоплатне створення академічного твору або його частини та його надання, або посередництво у наданні третій особі, яка не є його автором, для подальшого використання під власним іменем, якщо автор такого твору знає або, за всіма обставинами, не може не знати про таку мету використання.

4.1.14. *Текстові модифікації* – засоби «маскування» неоригінальних текстів для спрощення перевірки на плагіат: змінені літери в тексті наукового проєкту (заміна кириличних «і», «о» та ін. на латинські літери «i», «o»), використання прихованих кольорових символів (намагання «сховати» частину тексту, фарбуючи його у колір сторінки задля збільшення символів в науковому проєкті), додавання спеціальних прихованих символів та шрифтів (заміна пробілів між словами на спеціальні символи або проставляння зайвих пробілів тощо), щоб поєднати слова у реченні чи поділити слова (для заниження відсотка схожості тексту) тощо.

4.1.15. *Фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; форма обману.

4.1.16. *Фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; форма обману.

4.1.17. *Хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

4.2. До дій, які матимуть наслідком вчинення порушення академічної доброчесності, відносяться такі як:

- порушення авторського права, яке полягає в будь-якій зміні твору, що може зашкодити честі і репутації автора;
- підробка підписів в офіційних документах;
- вчинення дій в умовах реального конфлікту інтересів;
- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду підсумкового контролю або переваг у науковій роботі;
- непотизм, перевищення повноважень, «професорська нечесність» – використання родинних зв'язків чи службового становища для отримання переваг у навчальній, позанавчальній, науковій чи адміністративній сфері;
- включення до списку авторів навчальних, наукових видань або виконавців проекту осіб, які не брали участь у підготовці (написанні) та в отриманні результатів, маніпулювання авторством або зневага до ролі інших осіб в публікаціях;
- придбання в інших осіб чи організацій з наступним поданням як власних результатів освітньо-наукової діяльності;
- запозичення результатів інших наукових груп;
- крадіжка результатів досліджень у межах однієї наукової групи;
- викривлення наукових досягнень;
- перебільшення важливості та практичної значимості результатів;
- вплив на результати анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості викладання навчальних дисциплін;
- надання відгуків або рецензій на наукові чи навчальні роботи без належного проведення їх експертизи;
- надання спонсорам можливості ставити під загрозу незалежність дослідного процесу або повідомлення про результати таким чином, щоб сформулювати або поширити упереджене уявлення про дослідження;
- академічний саботаж – завдання шкоди, псування, затримка або непотрібне ускладнення навчальної або дослідницької роботи інших осіб, навмисне знищення даних, уповільнення процесу рецензування роботи автора для використання результатів у власних цілях тощо;
- ігнорування передбачуваних порушень академічної доброчесності іншими особами, або вчинення дій, спрямованих на приховування порушення;
- зловмисне звинувачення дослідника в скоєнні порушення принципів академічної доброчесності;
- надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ

матеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі (хабарництво), використання шантажу;

- примусові благодійні внески та примусова праця – примушення здобувачів вищої освіти сплачувати гроші чи виконувати певну працю під загрозою зумисно завдати шкоди інтересам та правам особи у навчанні, побуті чи інших питаннях.
- використання під час оцінювання результатів навчання заборонених допоміжних матеріалів (шпаргалок, конспектів тощо) та технічних засобів (мікронавушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби, з метою уникнення контрольних заходів оцінювання результатів навчання;
- проходження процедур контролю знань підставними особами;
- здавання або репрезентація різними особами робіт з однаковим змістом як результату навчальної діяльності;
- написання не своїх варіантів завдань на контрольних заходах;
- колективна співпраця між здобувачами вищої освіти заради отримання спільної для всіх вигоди (окрім видів робіт, які передбачають колективну співпрацю та визначені нормативними документами до навчальних дисциплін);
- вчинення дій, направлених на попереднє та незаконне ознайомлення зі змістом матеріалів підсумкового контролю;
- використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів, тестів, тощо з однаковими варіантами;
- вибіркове цитування для поліпшення власних показників або поліпшення показників наукових журналів, рецензентів наукових публікацій чи колег;
- необов'язкове розширення бібліографії дослідження;
- створення або підтримка журналів та видавництв, які підривають авторитет наукових досліджень («хижацькі» журнали та видавництва).

4.3. Відповідальність за дотримання академічної доброчесності під час здійснення освітньої, освітньо-наукової, освітньо-творчої діяльності покладається на здобувачів вищої освіти, педагогічних, науково-педагогічних працівників Університету.

4.4. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні працівники Університету можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності:

- попередження;
- проведення додаткової перевірки на наявність ознак академічного плагіату всіх робіт, автором яких є порушник;
- відкликання з розгляду (друку) роботи, автором яких є порушник і підготовка яких була здійснена з порушенням академічної доброчесності;

- позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проєктів, стипендій, грантів тощо;
- позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених Університетом;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- відмова у розгляді спеціалізованою вченою радою та вченою радою Університету питання щодо присудження освітньо-наукового (освітньо-творчого), наукового ступеня чи вченого звання відповідно;
- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- виключення зі складу Науково-методичної ради, Вченої ради Університету, його дорадчих і робочих органів або позбавлення (обмеження на певний термін) права на участь у роботі таких органів;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи обіймати встановлені законом посади.

4.5. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти, наукового ступеня Університету можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності:

- попередження;
- виключення порушника з наукових/творчих проєктів, в яких він брав участь на час скоєння порушення;
- повідомлення про факт порушення академічної доброчесності суб'єкта, який здійснює фінансування навчання порушника;
- повторне виконання порушником наукової, творчої та/або кваліфікаційної роботи;
- повторне вивчення відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу, позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих Університетом пільг з оплати навчання;
- анулювання результатів рейтингування здобувачів Університету;
- анулювання диплому про вищу освіту;
- відмова у присудженні наукового ступеня;
- відрахування з Університету.

4.6. Застосовувати види академічної відповідальності, викладені в п.п. 4.4.-4.5., має право Вчена рада Університету за рекомендацією Комісії з питань академічної доброчесності.

4.7. Інші заходи впливу за порушення академічної доброчесності мають право застосовувати без звернення до Комісії з академічної доброчесності:

4.7.1. Викладачі (в межах дисциплін, які вони викладають) – стосовно здобувачів вищої освіти (за узгодженням із завідувачем кафедри, деканом факультету):

- зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання контрольних робіт, іспитів, заліків тощо;
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові індивідуальні завдання, додаткові контрольні роботи, тести тощо).

4.7.2. Керівник кваліфікаційної роботи здобувача:

- зниження результатів оцінювання кваліфікаційної роботи;
- повторне виконання окремого розділу (розділів) кваліфікаційної роботи;
- недопуск кваліфікаційної роботи до захисту та звернення до Комісії з питань академічної доброчесності щодо вирішення питання відрахування Здобувача з Університету за порушення академічної доброчесності.

4.7.3. У разі виникнення конфліктної ситуації в процесі застосування заходів впливу за порушення академічної доброчесності (п.п. 4.7.1.-4.7.2.) обидві сторони конфлікту мають право подати до Комісії з академічної доброчесності заяву щодо факту порушення академічної доброчесності/необґрунтованого звинувачення в порушенні академічної доброчесності.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Положення затверджується Вченою радою Університету й вводиться в дію з дня, наступного після видання Ректором наказу. Дія попередньої редакції Положення припиняється.

5.2 Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом Ректора за рішенням Вченої ради Університету або відповідного дорадчого органу. У такому ж порядку Положення скасовується.

5.3 Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Університету відповідно до їхніх функціональних обов'язків.

5.4. Факт ознайомлення з цим Положенням підтверджується підписанням учасниками освітнього, освітньо-наукового/освітньо-творчого процесів Декларації про дотримання принципів академічної доброчесності (Додаток 1), яка є його невід'ємною частиною.

5.5. Положення розміщується на сторінці офіційного сайту Університету.

Додаток 1
до Положення про академічну
добročесність ХНУМ
імені І. П. Котляревського

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
науково-педагогічного, педагогічного працівника
Харківського національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського**

Я, _____

(ПІБ, посада, кафедра)

як член академічної спільноти усвідомлюю, що академічна добročесність є невід'ємною складовою системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Університету, стрижневою цінністю освітнього й наукового, творчого процесів.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- дотримуватись принципів академічної добročесності в Університеті;
- якісно виконувати свої функціональні обов'язки;
- дотримуватись вимог наукової сумлінності в усіх видах освітньої, освітньо-наукової, освітньо-творчої діяльності;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- використовувати лише достовірні джерела інформації, не допускати в роботі фальсифікацій, фабрикування інформації, дій на основі приватного інтересу та конфлікту інтересів, хабарництва за отримання здобувачами освіти будь-яких переваг у освітній або дослідницькій діяльності;
- об'єктивно й неупереджено здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти;
- контролювати дотримання академічної добročесності здобувачами освіти;
- сприяти популяризації академічної добročесності, інформувати здобувачів освіти щодо її типових порушень та відповідальність за порушення;
- запобігати та протидіяти проявам порушення академічної добročесності представниками університетської спільноти;
- із повагою й толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Університету.

УСВІДОМЛЮЮ, що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою Університету згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

_____

(дата)

_____

(підпис)

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
здобувача вищої освіти, асистента-стажиста, аспіранта, докторанта
Харківського національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського

Я, _____,
(прізвище, ім'я, по батькові)

як член академічної спільноти усвідомлюю, що академічна доброчесність є невід'ємною складовою освітньої діяльності Університету, стрижневою цінністю освітнього й наукового, творчого процесів.

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати навчальні завдання;
- виконувати самостійну роботу, відповідально готуватись до поточного, підсумкового контролю, атестації;
- не брати участь у діяльності, яка пов'язана з нечесністю (не підроблювати та не використовувати підроблених документів, що стосуються навчання; не списувати та не використовувати шпаргалки чи інші підказки під час форм контролю);
- не допускати в навчанні академічного плагіату (зокрема не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела), інших порушень академічної доброчесності;
- не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність мого навчання;
- не пропонувати та не надавати членам академічної спільноти Університету неправомірну вигоду;
- з повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Університету.

УСВІДОМЛЮЮ, що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою Університету згідно із загальнолюдськими нормами моралі та законодавства України.

_____
(дата)

_____
(підпис)